

**ЕКОНОМІКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

УДК 332.14(477)

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОГО
ЕКОНОМІЧНОГО ПРОСТОРУ В
УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ТА
ПЕРЕШКОДИ[©]**

Н.В. ПРЯМУХІНА,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки,

І.Ю. САЛЬКОВА,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця)

Статтю присвячено дослідженню особливостей формування міжрегіонального економічного простору, що супроводжується нехарактерними для існуючої економічної моделі процесами, виникненням нових учасників економічних відносин, комплексним характером специфічних зв'язків між агентами, створенням нових векторів подальшого розвитку. Трансформації економіки країни та її територій породжують систему властивостей та особливостей, складники якої мають темпоральний каузально-консеквентний характер. Обґрунтовано, що її наслідки є джерелом виникнення потенційних перешкод для ефективного міжрегіонального економічного простору. Виокремлено явні та неявні властивості, які мають суттєвий вплив на розвиток субнаціональних утворень та наголошено на важливості дослідження емерджентних властивостей (явищ, процесів, зв'язків та ін.), що означають для міжрегіонального економічного простору не лише перешкоди і складнощі, але й потенційні можливості. Наголошено на важливості дослідження такої властивості як самоорганізація, що передбачає створення сукупності подібних елементів із однаковою послідовністю та якістю зв'язків.

Сукупності нових емерджентних властивостей, процесів і явищ потребують дослідження з точки зору ймовірності їх настання, сили впливу на міжрегіональний економічний простір та можливостей, які вони надають. Дослідження потенціалів міжрегіонального економічного простору дозволить оцінити такий вплив та його загрози подальшому розвитку.

Визначено, що для формування міжрегіонального економічного простору з ефективними адаптивними підходами до трансформацій економіки необхідною є виважена політика держави та постійний моніторинг економічних і ринкових проявів, пов'язаних, зокрема, із трансформаційними процесами світового економічного простору.

Ключові слова: міжрегіональний економічний простір, трансформації економічної системи, темпоральний каузально-консеквентний характер властивостей економічної системи, потенціал міжрегіонального економічного простору, емерджентність, міждисциплінарні підходи.

Літ.:14.

© Н.В. ПРЯМУХІНА, І.Ю. САЛЬКОВА, 2018

Постановка проблеми. Наслідком та об'єктивною необхідністю для створення стійких позитивних тенденцій розвитку економіки України є формування міжрегіонального економічного простору. Сучасний соціально-економічний розвиток нашої держави у трансформаційний період характеризується як посиленням міжрегіональної просторової диференціації, асиметрії, так і підвищенням внутрішньодержавної міжрегіональної інтеграції та дезінтеграції, а також переходом від економічного спаду до поступового економічного зростання з регіональними особливостями [1]. На фоні світових глобалізаційних процесів, посилення та загострення конкуренції, об'єднувальної складової економік та відповідна політика європейських держав створили передумови для потужних інтеграційних процесів на всіх рівнях економічної системи, перетворивши її на відкритий економічний простір. Процес знищення економічних кордонів, який запущено на світовому рівні, в значній мірі спричинено інформаційною революцією і стрімким розвитком інформаційного ринку. Він формує вимоги економічної відкритості й на регіональному рівні.

Економічна система нині має усі риси інформаційної, схильна до активних і складнопередбачуваних трансформаційних процесів, що відповідним чином визначає розвиток регіональної економіки. Її важелі, починаючи від формування іміджу та потенціалу інвестиційно-інноваційної активності територій, і до галузевих пріоритетів та перспектив розвитку малого і середнього бізнесу, формуються під впливом інформаційного простору. Передумови економічного розвитку та наявні економічні внутрішньорегіональні й міжрегіональні зв'язки елементів економічної системи під впливом трансформаційних зрушень, конкуренції та зростаючих загроз економічній безпеці виходять за межі звичних для регіонів діапазонів коливань і, спираючись на класичні економічні засади, на прямому і опосередкованому типах зв'язків будують розгалужені мережі різної тисноти та потужності. Ця проблематика стає дедалі актуальнішою, передусім для економіки регіонів, через швидкість зазначених процесів та складність прогнозування їхніх наслідків.

Міжрегіональний економічний простір – це основа для розвитку економіки регіонів за умов високої конкуренції, покращення не лише економічних показників, рівня життя населення, руху товарів і послуг. Це – нові стандарти виробництва, розвитку підприємництва, удосконалення організаційних, господарюючих та ринкових механізмів, пристосованих до трансформаційних процесів. З метою полегшення процесів адаптації регіональних економік до таких перетворень необхідним є усебічне дослідження особливостей, можливостей та перешкод формуванню міжрегіонального економічного простору в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження зазначеної проблеми здійснюється вітчизняними та зарубіжними науковцями. Актуальність таких досліджень з плином часу зростає, як зростає інтенсивність розвитку ринків, частота і потужність трансформацій. Так, серед вітчизняних дослідників сучасності слід згадати З. Варналія, В. Геєця, П. Гудзя, М. Долішного, М. Козоріз, О. Кудріну, В. Кузьміна, Р. Манна, М. Пашкевич, серед зарубіжних – Р. Бленда, П. Лімонова, Н. Клімову, Дж. Петерсена, М. Портера, В. Радіонову, Р. Кантільйона, А. Маршала, С. Сімсонді, Й. Шумпетера, Ф. Хайек [1-11]. Представники класичної економіки, такі як М. Портер, А. Маршал, С. Сімсонді, Й. Шумпетер та ін. запропонували основи економічної парадигми, так званої бази знань, яка регламентує відповідні до конкретного періоду

часу особливості перебігу економічних процесів та їх закономірності. Загальні риси сучасної економіки, її процеси та закони, нові поняття та індикатори розвитку розглядали Р. Барановський, З. Варналій, В. Геєць, А. Даниленко, М. Долішній. Окремі аспекти розвитку новітньої економічної системи у періоди трансформацій та за умов високої активності ринків досліджували у своїх працях О. Кудріна, М. Пашкевич, Р. Манн, які обґрунтували створення регіонального економічного простору як природного наслідку розвитку існуючої економічної системи.

Формування міжрегіонального економічного простору супроводжується нехарактерними для колишньої моделі процесами, виникненням нових учасників економічних відносин, комплексним характером специфічних зв'язків між агентами й, разом із цим, створенням нових векторів можливого розвитку. Вектори можливих траєкторій розвитку економічної системи можуть як сприяти створенню міжрегіонального економічного простору, так і перешкоджати йому. Тому дослідження цих особливостей для пошуку виважених та обґрунтованих рішень щодо напрямів адаптації складників економіки регіонів до міжрегіонального економічного простору є актуальним питанням сьогодення й залишатиметься таким, через перелічені вище властивості, а ще через інертність економічної системи та її опір перетворенням.

Метою статті є висвітлення особливостей, можливостей і перешкод формуванню міжрегіонального економічного простору в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині підвищений інтерес до міжрегіонального економічного простору обумовлено високим рівнем відмінностей між субнаціональними утвореннями, які, в свою чергу, визначено географічними особливостями, специфікою ведення господарства, економічним потенціалом, розвитком ринків та соціально-економічними процесами. Дослідження складників економічного розвитку територій є основою для представлення об'єктивної оцінки наявного стану і обґрунтованого прогнозу динаміки основних показників міжрегіональних соціально-економічних процесів, розробки дієвих заходів місцевого й державного регулювання, що сприятимуть дотриманню конкретного вектора розвитку міжрегіонального економічного простору та збереженню певного рівня задоволення потреб учасників за підтримки якісних характеристик економічного середовища.

У процесі розвитку економіка кожної країни змінюється та трансформується, створюючи систему властивостей та специфічних особливостей, яка має темпоральний і, разом із цим, каузально-консеквентний характер. Цю систему динамічних властивостей умовно можна поділити на три групи:

- властивості, синхронні з загальносвітовими тенденціями (розвиток ринків, макроекономічні тенденції, динаміка потоків капіталу, соціальні потреби, інтереси населення тощо);
- специфічні властивості, характерні для кожної конкретної держави та її регіонів (розвиток окремих галузей, соціо-еколого-економічне оточення, політичні умови, культурно-менталітетний клімат тощо);
- емерджентні властивості, які виникають внаслідок трансформацій національної й регіональної економічної систем, зокрема, в процесі формування міжрегіонального економічного простору.

Перші дві групи властивостей ми визначаємо як *явні*, які в процесі розвитку міжрегіонального економічного простору передбачають необхідність формування конкретних управлінських технологій, механізмів сприяння та регулювання, інституціоналізації взаємодій економічних агентів з урахуванням сукупності соціо-еколого-економічних інтересів учасників економічних відносин і території їх розміщення. Третя група – це *неявні* властивості, які виникають в процесі трансформацій певного типу економічної системи, створення її нових рівнів (таких як міжрегіональний) та мають суттєвий вплив на розвиток субнаціональних утворень. Її наслідки, що виникають на основі зв'язків між складниками системи, є джерелом виникнення потенційних перешкод для ефективного міжрегіонального економічного простору. У економічній науці виникнення у складній, нелінійній системі (якою є економічна), сукупності особливих властивостей, не характерних для її підсистем, а також елементів, не пов'язаних системоутворюючими зв'язками називається емерджентністю [3]. Ці елементи чи їх поєднання з'являються не лише у процесі створення нових систем, але при формуванні відкритих і великих систем, нових зв'язків, процесів, явищ, інтенсивність їх створення збільшується. Внаслідок цього, стимулювальна сила для виникнення різних за своєю природою, властивостями, характеристиками, перешкод формуванню міжрегіонального економічного простору, що є однією зі складових його потенціалу, зростає.

Зауважимо, що виникнення емерджентних властивостей (явищ, процесів, зв'язків та ін.) означає для міжрегіонального економічного простору не лише перешкоди і складнощі, але й потенційні можливості, на зразок нових ринків збуту та інтегрованих форм бізнесу. Але в силу інертності економічної системи такі властивості спричиняють ефективність не одразу, а через якийсь період часу, інколи він може сягати десятиліть, як, наприклад, процеси кластероутворення в регіонах України. Дослідження, проведені щодо аналогічних трансформацій економічних систем у розвинених країнах свідчать про те, що сприйняття учасниками економічних відносин тих чи інших емерджентних явищ і властивостей системи на будь-якому її рівні має вигляд синусоїди. Саме на першому етапі цього періоду внаслідок об'єктивних й суб'єктивних обставин, які забезпечують реакцію учасників на зазначені властивості, явища і процеси, створюється багато перешкод, що гальмують формування ефективного міжрегіонального економічного простору.

Іншою властивістю, яку ми вважаємо за доцільне висвітлити як важливу для створення міжрегіонального економічного простору, оскільки вона формує особливий вид перешкод, є самоорганізація, тобто схильність складної системи, що характеризується хаотичними процесами, створювати сукупності подібних елементів із однаковою послідовністю та якістю зв'язків. Ця особливість описана теорією фракталів, яку вперше відносно економічної системи запропонували А. Пуанкаре і А. Ляпунов [12]. Фрактальність у різних за економічним розвитком регіонів різна і кількісно і якісно, що пояснюється розвиненістю ринків та елементів економічної системи. Об'єднання окремих елементів складної системи з синергетичною метою, що є одним із проявів самоорганізації, характерне для висококонкурентних динамічних ринків трансформаційної економіки. Швидкість самоорганізаційних процесів також відмінна за регіонами, що певним чином посилює їх дивергенцію.

Сукупності нових (або змінених) факторів і явищ потребує подальшого дослідження з точки зору ймовірності настання та сили їхнього впливу на міжрегіональний економічний простір. Тому ми наголошуємо на актуальності дослідження потенціалу міжрегіонального економічного простору, що дозволить оцінити такий вплив та його загрози подальшому розвитку. Зауважимо, що в силу основних властивостей міжрегіонального економічного простору, найбільш дієвими для досліджень вважаємо міждисциплінарні підходи як комплексне відкрите поєднання різних за природою причин, наслідків і зв'язків. Таке новітнє для економічних класичних наукових підвалин бачення є прогресом відносно масштабів охоплення непрямих чинників та процесів впливу на міжрегіональний економічний простір та ефективності побудови моделей, які здатні описати динамічні аспекти субнаціональних економічних систем та їх взаємодію [14, с. 41].

Міждисциплінарні підходи, які поряд з економічними процесами враховують вплив інших систем (біологічної, фізичної, географічної тощо) та вплив на них не лише об'єктивних, але й суб'єктивних чинників, фактично не спрощують поставленої задачі та не пропонують універсальної моделі побудови міжрегіонального економічного простору з урахуванням усіх таких чинників, але дають чітке уявлення про комплексність проблеми та, відповідно, необхідність формування відповідних комплексних підходів до її вирішення. Побудова таких підходів через свою комплексність та складність, як і наведені вище властивості, теж певною мірою гальмуватиме створення відкритого економічного простору між регіонами, але поряд з цим існують емерджентні процеси, які стимулюють цей процес:

по-перше, інформаційне суспільство, яке нині перетворило економічну систему на інформаційну, є потужним стимулом для інтеграційних процесів;

по-друге, економічна та ринкова вигідність міжрегіонального економічного простору для учасників економічних відносин, що, передусім, обумовлена синергетичним ефектом;

по-третє, через активність інтеграційних процесів територіальний поділ країни на регіони нині є дещо умовним. Економічні межі з адміністративними кордонами, як правило, не збігаються. Умовність територіальних кордонів свідчить про те, що території не є незалежними одна від одної. Ця взаємозалежність, зумовлена спільними рисами розвитку, явними динамічними властивостями трансформаційної економічної системи, що не дозволяє відокремитися від сукупності регіонів та підвищує актуальність спільного, взаємозв'язаного та взаємообумовленого економічного розвитку.

Висновки. Принципово важливим моментом, так званою точкою відліку для формування міжрегіонального економічного простору, вважаємо єдину спрямованість інтересів учасників економічних відносин територіальних утворень, що пов'язано з політикою вирівнювання регіонів та є паралельними процесами. Єдина спрямованість структурних елементів складної економічної системи, створюючи синергетичний ефект, підсилює загальну результативність процесів, що у ній відбуваються.

Проблема економічного вирівнювання регіонів – це складова політики держави, в основі якої мають знаходитися єдиновекторні інтереси учасників міжрегіонального економічного простору. Усебічне дослідження властивостей, процесів, явищ, зв'язків, породжених формуванням міжрегіонального економічного простору дозволить сформулювати ефективну стратегію міжрегіонального розвитку, що передбачає

використання новітніх управлінських технологій на основі політики економічного вирівнювання регіонів, яка має ґрунтуватися на дослідженні потенціалу трансформаційної економіки та міжрегіонального економічного простору.

Для створення і реалізації цієї політики варто приділити увагу механізмам міжрегіональної інтеграції, зокрема, інструментам формування міжрегіонального економічного простору, що враховують форми та особливості міжрегіональної інтеграції а також консеквентно-каузальний характер цих темпоральних процесів.

Для забезпечення ефективності міжрегіональної стратегії розвитку політика економічного вирівнювання регіонів має будуватися на дослідженні моніторингу ефективності та потенціалів міжрегіонального економічного простору, до яких відносимо: потенціал трансформацій, інфляційний, тіньовий, ринковий, інвестиційний тощо.

Дослідити усі згадані нами вище властивості та чинники впливу на формування міжрегіонального економічного простору складно через їх велику кількість. Отримання результатів такого дослідження розтягнуте у часі, що обумовлює їх неспівпадіння з часовим проміжком, коли ці результати актуальні. У такому разі слід дослідити потенціальні впливи основних чинників, що сприяють або ж перешкоджають формуванню міжрегіонального економічного простору. Тому для дослідження, по-перше, слід скористатися зарубіжним досвідом країн, які реалізували аналогічну політику; по-друге, застосувати як міждисциплінарні так і суто економічні підходи для побудови матриці пріоритетності, яка для кожного конкретного регіону визначить найпотужніші потенціали впливу та, по-третє, обрати методики, які дозволять адаптувати результати досліджень до конкретної ситуації та її потенційного тренду, а також визначати ефективність використаних заходів, що має бути перманентним процесом. Такий підхід дозволить вивести на якісно новий рівень підходи щодо прогнозування ймовірності ризиків та наслідків політики держави та її регіонів щодо формування міжрегіонального економічного простору.

Список літературних джерел

1. Єрмакова О.А. Регіон як самостійний суб'єкт міжнародних економічних відносин. *Актуальні проблеми економіки*. Київ. 2010. № 4. С. 169- 175.
2. Варналій З.С., Гармашова О.П. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення. Київ: Знання України, 2013. 387 с.
3. Геселева Н.В., Заріцька Н.М. Емерджентні властивості системи. *Бізнесінформ*. 2013. № 7. С. 93-96.
4. Гудзь П.В., Фінагіна О.В. Пріоритети визначення трансформацій регіонального економічного простору України. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2015. № 2. С. 73-85.
5. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. Київ: Наукова думка. 2006. 511 с.
6. Козоріз М.А. Особливості становлення та розвитку підприємницького сектору в економіці України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2008. Вип. 6 (7). С. 3-11.
7. Кудріна О.Ю. Трансформаційні процеси економічного розвитку регіонів. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2015. № 6 (223). С. 86-90.

8. Кузьмин В.М. Потенціал адміністративно-територіальної одиниці як об'єкт стратегічного управління. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. [наук. зб. за ред. І.Г. Ткачук]. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, 2008. Вип. IV. Т. 2. С. 57- 61.
9. Лимонов Л.Э. Региональная экономика и пространственное развитие. Москва: Издательство Юрайт, 2015. Т. 1. С. 133-137.
10. Манн Р.В. Теоретико-методологічні засади розвитку регіонального менеджменту: особливості, проблеми, перспективи. Донецьк: "ВІК", 2013. 382 с.
11. Пашкевич М.С. Обґрунтування індексу регіональної суспільної розрізненості для цілей проектування територіально-виробничих кластерів. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2012. № 3. С. 41-47
12. Портер М. Международная конкуренция: пер. с англ. Москва: Междунар. отношения, 1993. 896 с.
13. Пуанкаре А. О науке. Москва: Наука, 1990. URL: http://old.pskgu.ru/ebooks/puankare_4.html. (дата звернення 3.08.2018).
14. Харазішвілі Ю.М., Дронь Є.В. Міжрегіональний рух товарів і послуг як новітній індикатор економічної безпеки регіонів України. *Економіка України*. 2014. № 12 (637). С. 38-56.

Список використаних джерел у транслітерації / References

1. Yermakova, O.A. (2010) Region yak samostijny`j sub'jekt mizhnarodny`x ekonomichny`x vidnosy`n. [The region as an independent subject of international economic relations] *Aktual`ni problemy` ekonomiky`*. *Actual problems of the economy*, 4, 169-175 [in Ukrainian].
2. Varnalij, Z.S. & Garmashova, O.P. (2013) Konkurentospromozhnist` nacional`noyi ekonomiky`: problemy` ta priory`tety` innovacijnogo zabezpechennya [Competitiveness of the national economy: problems and priorities of innovation support]. Kyiv: 'Znannya Ukrayiny' [in Ukrainian].
3. Geseleva, N.V. & Zaricz`ka, N.M. (2013) Emerdzhentni vlasty`vosti sy`stemy` [Emerdzhentni vlasty`vosti sy`stemy`]. *Biznesinform – Biznesinform*, 7, 93-96 [in Ukrainian].
4. Gudz`, P.V. & Finagina, O.V. (2015) Priory`tety` vy`znachennya transformacij regional`nogo ekonomichnogo prostoru Ukrayiny` [Priory`tety` vy`znachennya transformacij regional`nogo ekonomichnogo prostoru Ukrayiny`] *Zbirny`k naukovy`x prac` Nacional`nogo universy`tetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby` Ukrayiny`*. *Zbirny`k naukovy`x prac` Nacional`nogo universy`tetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby` Ukrayiny`*, 2, 73-85 [in Ukrainian].
5. Dolishnij, M.I. (2006) Regional`na polity`ka na rubezhi XX-XXI stolit`: novi priory`tety` [Regional policy at the turn of the XX-XXI centuries: new priorities]. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
6. Kozoriz, M.A. (2008) Osobly`vosti stanovlennya ta rozvy`tku pidpry`yemny`cz`kogo sektoru v ekonomici Ukrayiny` [Features of the formation and development of the entrepreneurial sector in the Ukrainian economy]. *Social`no-ekonomichni problemy` suchasnogo periodu Ukrayiny`*. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, 6 (7), 3-11 [in Ukrainian].
7. Kudrina, O.Yu. (2015) Transformacijni procesy` ekonomichnogo rozvy`tku regioniv [Transformation processes of economic development of regions]. *Visny`k Sxidnoukrayins`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni Volody`my`ra Dalya*. *Bulletin of the Volodymyr Dahl East-Ukrainian National University*, 6 (223), 86-90 [in Ukrainian].

8. Kuz'my`n, V.M. (2008) Potencial administraty`vno-tery`torial`noyi ody`ny`ci yak ob'yekt strategichnogo upravlinnya [Potential of an administrative-territorial unit as an object of strategic management]. *Aktual`ni problemy` rozvy`tku ekonomiky` region - Current problems of the region's economy development IV*, (Vol. 2). (Pp. 57-61), Ivano-Frankivsk: VDV CIT of Precarpathian National University named after. V. Stefanyk [in Ukrainian].
9. Ly`monov, L.E. (2015) *Regy`onal`naya ekonomy`ka y` prostranstvennoe razvy`ty'e [Regional economics and spatial development]*. Moskva: Y`zdatel`stvo Yurajt [in Russian].
10. Mann, R.V. (2013) *Teorety`ko-metodologichni zasady` rozvy`tku regional`nogo menedzhmentu: osobly`vosti, problemy`, perspekty`vy [Theoretical and methodological principles of regional management development: peculiarities, problems, perspectives]*. Donecz`k: "VIK"[in Ukrainian].
11. Pashkevych, M.S. (2012) Obg`runtuvannya indeksu regional`noyi suspil`noyi rozrizenosti dlya cilej proektuvannya tery`torial`no-vy`robnychy`x klasteriv [Justification of the index of regional social diversity for the purpose of designing territorial production clusters] *Ekonomichny`j visnyk Nacional`nogo girny`chogo universy`tetu - Economic Bulletin of the National Mining University*, 3, 41-47 [in Ukrainian].
12. Porter, M. (1993) *Mezhdunarodnaya konkurency`ya [International Competition]* Moskva: Mezhdunar. otnosheny`ya.
13. Puankare, A. (1990) *O nauke [On Science]* Moskva: Nauka [in Russian].
14. Xarazishvili, Yu.M. & Dron`, Ye.V. (2014) Mizhregional`ny`j rux tovariv i poslug yak novitnij indy`kator ekonomichnoyi bezpeky` regioniv Ukrayiny` [Interregional movement of goods and services as the latest indicator of economic security of the regions of Ukraine] *Ekonomika Ukrayiny` [Ukraine economy]*, 12 (637) [in Ukrainian].

ANNOTATION
FEATURES OF FORMING OF INTERREGIONAL ECONOMIC SPACE IN
UKRAINE: POSSIBILITIES AND PROBLEMS

PRIAMUKHINA N.V.,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Economics;

SALKOVA I.YU.,
Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor of the Department of Economics,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia).

The article is devoted to the study of the peculiarities of the formation of the interregional economic space, which is accompanied by the uncharacteristic processes of the existing economic model, the emergence of new participants in economic relations, the complex nature of specific relationships between agents, the creation of new vectors for further development. The transformation of the economy of the country and its territories gives rise to a system of properties and features, the components of which have a temporal causal-conformational character. It is substantiated that its consequences are the source of potential obstacles for effective interregional economic space. The explicit and implicit

properties that have a significant influence on the development of subnational formations are singled out and emphasized on the importance of studying of the endangered properties (phenomena, processes, connections, etc.), which means not only barriers and complexities for the interregional economic space, but also potential opportunities. It is emphasized the importance of studying such a property as self-organization, which involves the creation of a set of similar elements with the same sequence and quality of connections.

The aggregate of new emergent properties, processes, and phenomena require research in terms of the probability of their onset, the power of influence on the interregional economic space and the opportunities that they provide. Investigation of the potential of the interregional economic space will allow assessing such influence and its threats for further development.

It is determined that for the formation of the interregional economic space with effective adaptive approaches to the transformation of the economy, a balanced policy of the state is necessary and continuous monitoring of economic and market manifestations connected, in particular, with the transformational processes of the world economic space.

Key words: interregional economic space, transformation of the economic system, temporal causal-consekvent nature of the properties of the economic system, potential of the interregional economic space, emergence, interdisciplinary approaches.

Lit.: 14.

АННОТАЦИЯ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖРЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОСТРАНСТВА В УКРАИНЕ: ВОЗМОЖНОСТИ И ПРЕПЯТСТВИЯ

ПРЯМУХИНА Н. В.

*доктор экономических наук, доцент,
профессор кафедры экономики*

САЛКОВА И.Ю.

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры экономики,*

*Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)*

Статья посвящена исследованию особенностей формирования межрегионального экономического пространства, сопровождающихся нехарактерными для существующей экономической модели процессами, возникновением новых участников экономических отношений, комплексным характером специфических связей между агентами, созданием новых векторов дальнейшего развития. Трансформации экономики страны и ее территорий порождают систему свойств и особенностей, составляющие которой имеют темпоральный каузально-консеквентный характер. Обосновано, что ее последствия являются источником возникновения потенциальных препятствий для эффективного межрегионального экономического пространства. Выделены явные и неявные свойства, которые имеют существенное влияние на развитие субнациональных образований и отмечена важность исследования эмерджентных свойств (явлений,

процессов, связей и др.), которые предусматривают для межрегионального экономического пространства не только препятствия и сложности, но и потенциальные возможности. Подчеркнута важность исследования такого свойства как самоорганизация, предусматривающая создание совокупности подобных элементов с одинаковым последовательностью и качеством связей.

Совокупность новых эмерджентных свойств, процессов и явлений требует исследования с точки зрения вероятности их наступления, силы воздействия на межрегиональное экономическое пространство и возможностей, которые они предоставляют. Исследование потенциалов межрегионального экономического пространства позволит оценить такое влияние и его угрозы дальнейшему развитию.

Определено, что для формирования межрегионального экономического пространства с эффективными адаптивными подходами к трансформациям экономики необходима взвешенная политика государства и постоянный мониторинг экономических и рыночных проявлений, связанных, в частности, с трансформационными процессами мирового экономического пространства.

Ключевые слова: межрегиональное экономическое пространство, трансформации экономической системы, темпоральный каузально-консеквентный характер свойств экономической системы, потенциал межрегионального экономического пространства, эмерджентность, междисциплинарные подходы.

Лит.: 14.

Відомості про авторів

ПРЯМУХІНА Наталія Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки, Вінницький національний аграрний університет (вул. Сонячна, 3, Вінниця, 21008, Україна, e-mail: lia.pnv.77@gmail.com.).

САЛЬКОВА Ірина Юрївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, Вінницький національний аграрний університет (вул. Сонячна, 3, Вінниця, 21008, Україна, e-mail: salkovairyna@i.ua).

PRIAMUKHINA Nataliia V. – Dr. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Economics, Vinnitsa National Agrarian University (21008, Vinnitsa, Soniachna str, 3, e-mail: lia.pnv.77@gmail.com).

SALKOVA Irina Yu. – candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Vinnitsa National Agrarian University (21008, Vinnitsa, Soniachna str, 3, e-mail: salkovairyna@i.ua).

ПРЯМУХИНА Наталья Валентиновна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой экономики, Винницкий национальный аграрный университет (ул. Солнечная, 3, Винница, 21008, Украина, e-mail: lia.pnv.77@gmail.com).

САЛЬКОВА Ирина Юрьевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры экономики, Винницкий национальный аграрный университет (ул. Солнечная, 3, Винница, 21008, Украина, e-mail: salkovairyna@i.ua).

